

NORGES HØYESTERETT

Den 31. august 2005 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2005-01377-A, (sak nr. 2005/360), straffesak, anke,

A (advokat Berit Reiss-Andersen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Erik Erland Holmen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Coward**: Saken gjelder for Høyesterett tap av retten til å føre motorvogn i et tilfelle der politiet ikke hadde beslaglagt førerkortet.
- (2) Aust-Agder tingrett avsa 29. november 2004 dom i tilståelsessak med slik domsslutning:

”1 A, født 00.00.1976, dømmes for
- en overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første – tredje ledd jfr. § 22 første ledd,
- en overtredelse av legemiddeloven § 31 annet ledd jfr. § 24 første ledd,

alt sammenholdt med straffeloven § 63 annet ledd, til en straff av fengsel i 18 – atten – dager som i medhold av straffeloven §§ 52-54 gjøres betinget med en prøvetid på to år, samt en bot stor kr 8 000,- –kroneråttetusen–, subsidiært 15 –femten– dagers fengsel.

2 Tiltalte A, født 00.00.1976, taper retten til å føre førerkortpliktig motorvogn for en periode av 1 –ett– år, regnet fra dommen er rettskraftig.

Tiltalte A må avlegge ny førerprøve for gjennerverk av føreretten.”

- (3) A anket til Agder lagmannsrett over tapet av føreretten, men anken ble forkastet ved lagmannsrettens kjennelse 23. februar 2005.
- (4) A har anket videre til Høyesterett og anfører prinsipalt at det ikke bør idømmes noe tap av førerett, subsidiært at tapsperioden bør være kortere enn de 12 månedene lagmannsretten

har fastsatt. – Saken har for Høyesterett vært behandlet sammen med sak nr. HR-2005-01378-A, (sak nr. 2005/415), der det også er avsagt kjennelse i dag.

- (5) Jeg er kommet til at anken ikke kan føre frem.
- (6) A er 28 år gammel og tidligere ikke straffedømt. Han er nå dømt for å ha overtrådt vegtrafikkloven § 22 jf. § 31 ved at han torsdag 31. juli 2003 ved nitiden om morgenen kjørte lastebil mens han var påvirket av amfetamin. En sakkyndig uttalelse fra Folkehelseinstituttet, som lagmannsretten har lagt til grunn, konkluderer med at han ”kan ha vært lett påvirket, tilsvarende den økte ulykkesrisikoen man gjerne har ved en blodalkoholkonsentrasjon på omkring 1 promille”. Lagmannsretten peker videre på flere skjerpende omstendigheter ved kjøringen:
- ”Det dreide seg således om yrkeskjøring med lastebil på en sterkt beferdet veg (forbindelsen mellom Tromøya og Arendal) og siktede avbrøt ikke kjøringen selv om han følte seg trøtt. Det endte også med utforkjøring med lettere personskader på ham selv. Kjøringen har klart vært til fare for andre medtrafikanter.”**
- (7) I strid med vanlig praksis beslagla ikke politiet As førerkort etter kjøringen, og det er heller ikke gjort senere. A kan ikke bebreides for det, og han har nå kjørt bil i vel to år etter overtredelsen uten noe uhell.
- (8) Når det gjelder de reglene om tap av førerett som er aktuelle i saken, er utgangspunktet vegtrafikkloven § 33 nr. 1 andre ledd, der det heter at tap av førerett skal fastsettes for minst ett år når rettighetshaveren blir ilagt straff etter lovens § 22 jf. § 31.
- (9) Sjette ledd i § 33 nr. 1, som står sentralt i saken, og som jeg kommer tilbake til, gir en snever adgang til å gjøre unntak fra denne og andre minstetider.
- (10) Detaljerte regler om tapsperiodens lengde ved forskjellige overtredelser er gitt i forskrift 19. desember 2003 om tap av retten til å føre motorvogn mv., gitt med hjemmel i femte ledd i lovens § 33 nr. 1. I forbindelse med at kompetansen til å fastsette tap av førerett ble overført til domstolene ved lov 4. juli 2003 nr. 77, ble det presisert i forarbeidene at tidligere praksis, med lite rom for skjønn, skulle videreføres. Se Ot.prp. nr. 52 for 2002-2003 blant annet sidene 66-67 og 74. Likebehandling er da også innledningsvis fremhevet som forskriftens formål, se § 1-1.
- (11) Etter forskriften § 3-2 nr. 2 jf. § 3-6 skal tapsperioden normalt være 20 – 22 måneder ved kjøring med den påvirkningsgraden som A hadde. Etter § 1-4 skal det imidlertid tillegges vekt at førerkortet ikke har vært beslaglagt, forutsatt at føreren ikke kan bebreides for det. Det heter i andre ledd i bestemmelsen:
- ”Ved fastsettelse av perioden for tap av førerett legges vekt på om vedkommende har hatt førerkortet i sin besittelse i lengre tid etter handlingstidspunktet, dersom han ikke kan bebreides at førerkortet ikke har vært beslaglagt. Lengre tids besittelse av førerkortet tilsier i utgangspunktet at tapsperioden fastsettes for et kortere tidsrom enn tilfellet vanligvis skulle tilsi, eventuelt at tap av førerett ikke blir fastsatt. Dette gjelder likevel ikke dersom det pådømte forhold gir grunnlag for flere års tap av førerett.”**
- (12) Det er denne bestemmelsen lagmannsretten – på samme måte som tingretten – har vist til når den satte tapsperioden kortere enn det som skulle følge av § 3-2 nr. 2 jf. § 3-6.

- (13) As anke retter seg mot at lagmannsretten – også her i likhet med tingretten – ikke fant grunnlag for å gå under minstetiden på ett år i lovens § 33 nr. 1 andre ledd. Lagmannsrettens drøftelse her knytter seg til bestemmelsen i § 33 nr. 1 sjette ledd, som lyder slik:
- ”Tapet av førerett kan settes kortere enn minstetiden i eller i medhold av bestemmelsen her, dersom det ellers vil virke urimelig hardt og det foreligger særdeles formildende omstendigheter ved forholdet som ligger til grunn for tapet av førerett. Det samme gjelder når andre helt spesielle grunner taler for å gå under minstetiden.”**
- (14) Denne bestemmelsen og forarbeidene til den innebærer at domstolene ”bare helt unntaksvis kan gå under minstetiden fastsatt i lov eller forskrift”, se avsnitt 20 i Høyesteretts kjennelse 11. mai 2005, HR-2005-00772-A. På samme måte som lagmannsretten ser jeg det som klart at vilkårene etter første punktum i bestemmelsen ikke er oppfylt; etter det jeg har referert fra lagmannsrettens kjennelse, forelå det åpenbart ikke særdeles formildende omstendigheter ved kjøringen. A har da heller ikke påberopt seg første punktum, og spørsmålet er om det kan sies å foreligge ”andre helt spesielle grunner” som gir grunnlag for å gå under minstetiden.
- (15) A viser her først og fremst til den manglende beslagleggelsen av førerkortet, som har medført at han har kjørt bil regelmessig i to år, og uten uhell. Som det har fremgått, er det imidlertid dette som har vært lagmannsrettens grunnlag for å gå langt under den tapsperioden som ellers følger av forskriften § 3-2 nr. 2 jf. § 3-6. Jeg kan ikke se at dette forholdet kan tillegges større vekt enn lagmannsretten har gjort: Når sjette ledd i § 33 nr. 1 skal være en snever unntaksbestemmelse, kan det manglende førerkortbeslaget i vår sak ikke oppfylle vilkåret om ”andre helt spesielle grunner”.
- (16) A har i tillegg vist til at tap av føreretten vil ramme ham hardt, fordi han nå arbeider som sjåfør på renovasjonsbil og vil bli sagt opp hvis han mister føreretten. Etter rettspraksis er dette klart ikke noe grunnlag for å gå under minstetiden, se her avsnitt 27 og 28 i den nevnte høyesterettskjennelsen fra 11. mai 2005. Det må gjelde også om man ser dette momentet sammen med den manglende beslagleggelsen av førerkortet. Jeg viser her til at aktor har pekt på at A i tillegg til å ha kunnet kjøre bil i den tiden som er gått, også har hatt mulighet for å forberede seg yrkesmessig på den situasjonen som tap av føreretten vil innebære.
- (17) Jeg mener etter dette at den tapsperioden som lagmannsretten har fastsatt, i hvert fall ikke er for lang. Ut fra mitt syn på saken har jeg ikke funnet grunn til å gå inn på om § 33 nr. 1 sjette ledd overhodet gir hjemmel for helt å unnlate å fastsette tap av føreretten. Spørsmålet har for øvrig neppe særlig praktisk interesse, ettersom bestemmelsen i alle fall må gi hjemmel til å fastsette en meget kort tapsperiode. Det har heller ikke vært nødvendig for meg å gå inn på det nærmere forholdet mellom forskriften § 1-4 og lovens bestemmelser.
- (18) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (19) Dommer **Rieber-Mohn:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (20) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (21) Dommer **Bruzelius:** Likeså.
- (22) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (23) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.